

Vlada Srbije donela je odluku da u ovoj godini ne menja naknadu za podsticaj povlašćenih proizvođača električne energije, pa će ona i dalje biti 0,093 dinara po kilovat-satu. Iako je odlučeno da se za ovu godinu ne menja cena otkupa električne energije iz obnovljivih izvora problem je što je ta proizvodnja nekoliko puta skuplja od struje iz termoelektrana, a plaćaju je svi građani Srbije.

Naknadu plaćaju svi potrošači električne energije preko računa za struju. Povlašćeni proizvođači električne energije su oni koji proizvode energiju iz obnovljivih izvora. Reč je o malim hidroelektranama (MHE), solarnim elektranama, vetroparkovima, biogasnim elektranama.

Da li će ova odluka da fid-in tarife, odnosno podsticaji koje država daje onima koji grade vetroparkove i male hidroelektrane biti povod da struja poskupi i u ovoj godini, kao što je bio slučaj prošle, još je rano govoriti. Ali je činjenica da će ove podsticaje za čistu energiju nastaviti da plaćaju i socijalno ugroženi, koji jedva uspevaju da namire i svoje račune prema EPS-u.

Sva ta izdvajanja za „zelene kilovate“ ne bi bila problematična kada se ne bi vodila politika dvostrukih aršina. To znači da država, s jedne strane, nastavlja da vodi socijalnu politiku preko kilovata struje dobijene iz uglja, i to tako što je naplaćuje jeftinije nego što je cena proizvodnje, a s druge strane - finansira investitore čiste energije preko džepova tih istih građana.

Osim toga, termoelektrane i velike hidrocentrale poput „Đerdapa“ predstavljaju jedinu pravu energetska stabilnost Srbije. Jer sve i da se na svakom koraku izgradi po jedan novi vetropark, a krovovi budu prekriveni solarnim panelima, naša zemlja ne bi imala dovoljno električne energije, već bi struju morala da uvozi.

Prof. dr Branko Kovačević, predsednik Nadzornog odbora EPS-a, kaže da nigde u Evropi državno preduzeće nema obavezu da direktno od proizvođača otkupljuje čistu energiju, već se to radi na otvorenom tržištu - na berzi, kao, uostalom, i za struju koja se proizvodi iz uglja.

Kako navodi, gubici EPS-a zbog otkupa struje iz obnovljivih izvora energije po subvencionisanim cenama već 2021. godine iznosiće od 100 do 150 miliona evra godišnje (ako se drastično ne poveća naknada za obnovljive izvore).

- Problem je što je proizvodnja „zelene struje“ nekoliko puta skuplja od one iz termoelektrana, a više od 10 puta skuplja od struje iz velikih hidrocentrala. Potpuna je nelogičnost i što je država uvela akcizu od 7,5 odsto na struju koju i građani i EPS kao državno preduzeće moraju da plaćaju - kaže Kovačević.

Upitan kako objašnjava da, s jedne strane, imamo socijalnu cenu struje dobijene iz uglja, a s

druge obavezu da svaki potrošač plaća skupe „zelene kilovate”, Predrag Simonović, stručnjak za zaštitu životne sredine u planinskih rekama, kaže da je tarifa za takozvane zelene kilovate osnovni razlog izgradnje raznih postrojenja za njihovu proizvodnju i glavni interes onih koji te tarife ubiraju. A svakom je jasno da je reč o krupnom kapitalu.

- Zamenjivanje energije dobijene iz neobnovljivih izvora onom iz obnovljivih jeste imperativ, ali nije kratkoročno ostvariv i ne bi smeo da ide na štetu onih koji su korisnici toga. To zamenjivanje vidova energije trebalo da bude dobrobit za sve kroz smanjenje zagađenja i povećanje energetske stabilnosti i sigurnosti. Ovako, kako stvari sada funkcionišu, u prvi plan se stavljaju interesi uskih grupa iznad javnog interesa očuvanja prirode i svih prirodnih resursa (kad je reč o derivacionim malim hidroelektranama), kao i iznad zdrave životne sredine, ustavne ravnopravnosti građana - kaže Simonović.

Imamo situaciju, dodaje, da se lokalnim samoupravama nudi dobijanje povoljnih kredita za investiranje u vetroparkove ili geotermalna postrojenja da akcionarski proizvode „zelenu energiju” i vraćaju zarađeni novac od njene proizvodnje u svoje budžete i dugoročnog društvenog razvoja.

Izvor: politika.rs